

„DNB Latvijas barometra” apraksts

„DNB Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„DNB Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pētītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„DNB Latvijas barometra” Nr.90 satura rādītājs

Informācija par „DNB Latvijas barometru”	1
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums.....	3
Tagadnes un nākotnes vērtējums	3
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	4
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	4
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	6
Iespēju atrast labu darbu vērtējums	7
Valdības darba vērtējums	7
II EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM	
Margarita Dunska, Jānis Endziņš, Arnis Kaktiņš, Arnis Lapiņš.....	8
III DAĻA – LAUKSAIMNIECĪBA	
Uzskati par lauksaimniecības nākotni	11
Gatavība personīgi atbalstīt lauksaimniecības attīstību Latvijā.....	12
Priekšstati par jomām, kurās lauksaimniekiem jāspecializējas	13
Uzskati par nepieciešamo lauksaimnieku rīcību nozares attīstībai	14
Uzskati par kavējošiem faktoriem lauksaimniecības attīstībai Latvijā	15
Uzskati par ES atbalstu Latvijas lauksaimniekiem	15
IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR LAUKSAIMNIECĪBU	
Dīns Cielavs, Margarita Dunska, Jānis Endziņš, Heino Lapiņš, Ilona Mežiniece – Briede, Romāns Naudiņš, Inese Pastare-Irbe, Anita Raubena, Māra Rudzāte, Linda Vecgaile, Anna Vītola-Helviga	16
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	23
Aptaujā izmantotā anketa.....	24

„DNB Latvijas barometra” Nr.90 vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 11.03.2016. līdz 22.03.2016. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāts 1001 respondents vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

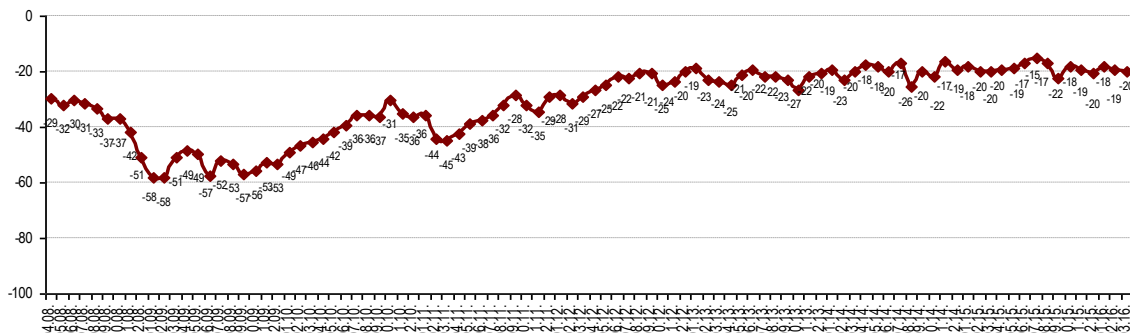
„DNB Latvijas barometra” Nr.90 galvenie rezultāti

„DNB Latvijas barometra” Nr.90 dati liecina, ka iedzīvotāju noskaņojums 2016.gada martā ir nedaudz pasliktinājies – visi kopējie indeksi mēneša laikā ir nokrituši par vienu punktu. Raksturojot izmaiņas apakšindeksos, vērojams, ka martā visvairāk ir pasliktinājies Kopējās situācijas attīstības un Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums. Savukārt Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums, Darba izredžu vērtējums un Valdības darba vērtējums martā ir nedaudz uzlabojies.

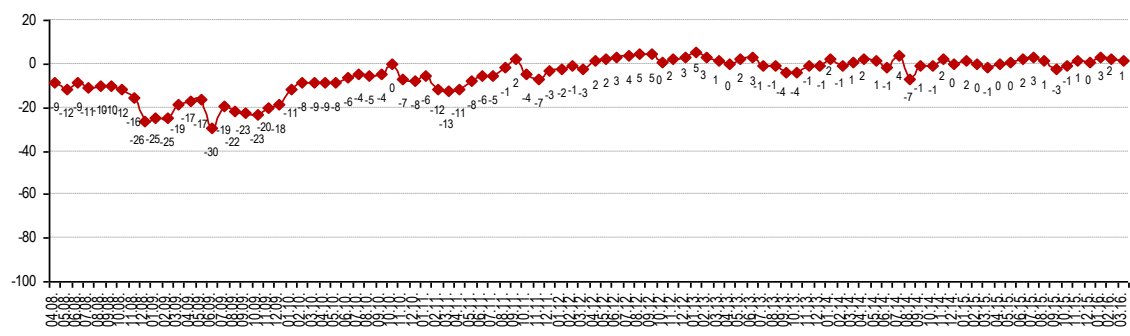
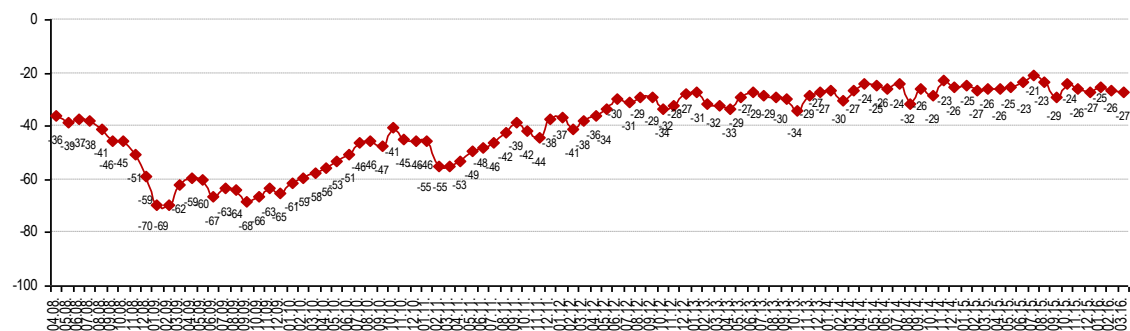
- 27% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka **situācija Latvijā kopumā attīstās** pareizā virzienā. Kritiski situācijas attīstību 2016.gada martā vērtēja 52% respondentu. Jāpiebilst, ka mēneša laikā Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss ir pazeminājies par četriem punktiem (no -21 līdz -25).
- Pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli** 2016.gada martā par labu atzina 4% respondentu, bet par sliktu – 49% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Ja salīdzina ar februāri, vērojams, ka martā Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma indekss ir nedaudz pasliktinājies (no -27 līdz -29).
- Saskaņā ar aptaujas rezultātiem 11% pētījuma dalībnieku norādīja, ka **Latvijas ekonomiskā situācija šobrīd uzlabojas**. To, ka situācija šobrīd kļūst sliktāka, atzina 33% respondentu. Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss mēneša laikā ir samazinājies no -17 līdz -22.
- Lūgti atbildēt, kā **pēc gada būs mainījusies Latvijas ekonomikas situācija**, viedokli, ka tā būs uzlabojusies, pauda 19% respondentu. Pretējās domās (ka situācija būs pasliktinājusies) bija 21% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. 2016.gada februāra un marta aptauju datu salīdzinājums liecina, ka martā Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss ir nedaudz pasliktinājies (februārī: -2, martā: -3).
- Ar **savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli** 2016.gada martā apmierināti bija 14% respondentu, bet neapmierināti - 27% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss mēneša laikā ir nedaudz pakāpies (februārī: -10, martā: -9).
- Prognozējot savas ģimenes materiālā stāvokļa attīstību pēc gada**, optimistiski noskaņoti bija 22% respondentu, bet pesimistiskas prognozes sniedza 11% aptaujas dalībnieku. Salīdzinot 2016.gada februāra un marta aptauju rezultātus, jāsecina, ka Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā nav mainījies (gan februārī, gan martā tas ir +6).
- Mēneša laikā ir nedaudz uzlabojies vērtējums **iespējām Latvijā atrast labu darbu**: indekss no -41 februārī ir pakāpies līdz -39 martā. Kopumā 7% respondentu iespējas atrast Latvijā labu darbu vērtēja atzinīgi, bet par sliktām tās atzina 61%.
- Pozitīvu vērtējumu **valdības darbam** 2016.gada martā sniedza 17% respondentu, bet kritiski noskaņoti pret valdības darbu bija 75% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Jāatzīmē, ka mēneša laikā Valdības darba vērtējuma indekss ir nedaudz uzlabojies (februārī: -41, martā: -39).

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (02.2016.-03.2016.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	 -1
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	 -1
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	 -1
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	 -4
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	 -2
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	 -5
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	 -1
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	 +1
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	 0
Darba izredžu vērtējums	 +2
Valdības darba vērtējums	 +2

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "DNB Latvijas barometra" ietvaros mēritajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes un nākotnes vērtējums

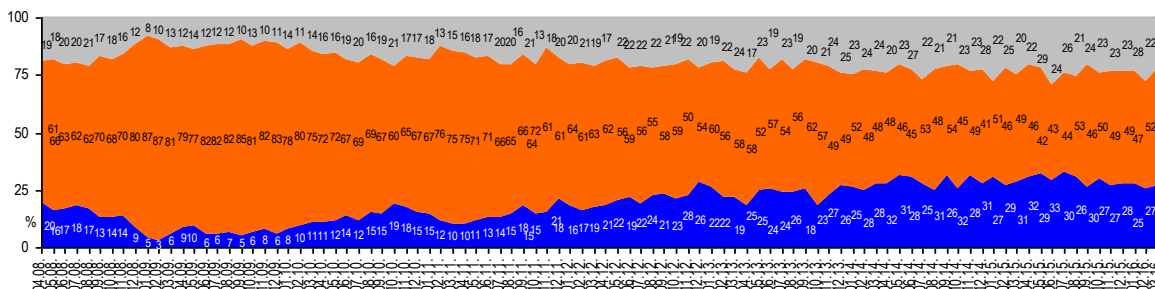
3

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsuprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

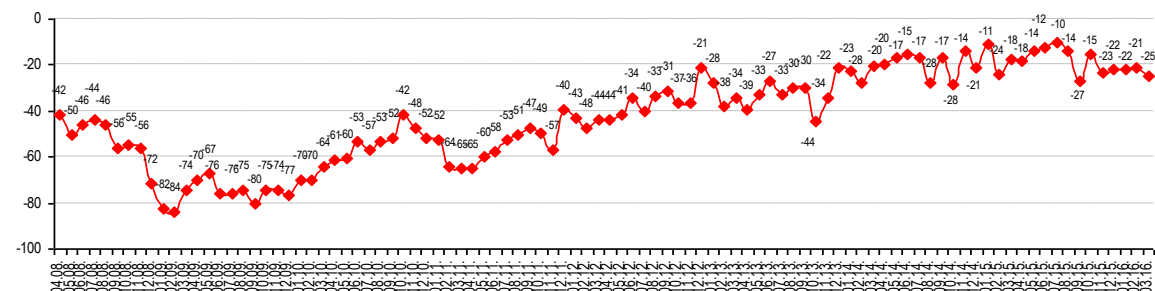
Grūti pateikt
Nepareizā
Pareizā

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

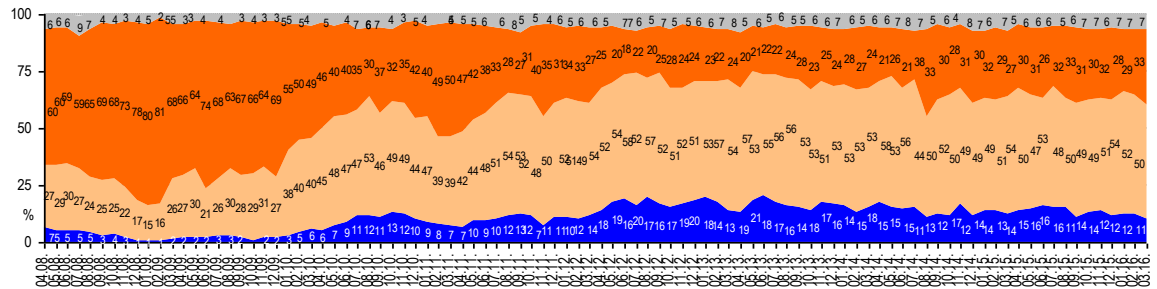
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

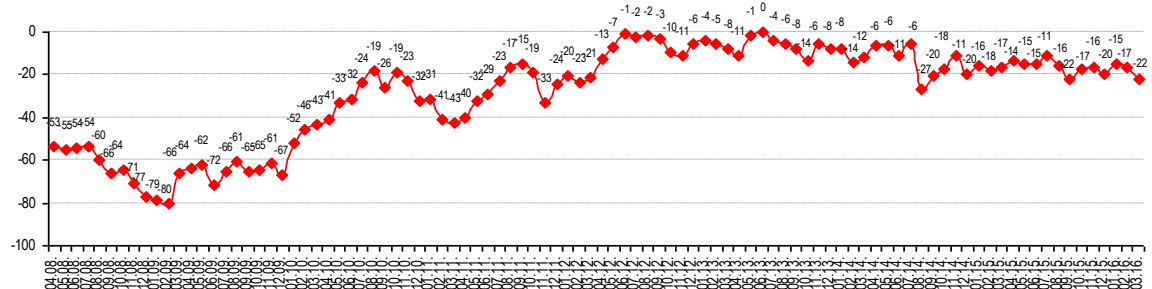
Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Grūti pateikt
Pasliktinās
Nemainās
Uzlabojas
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

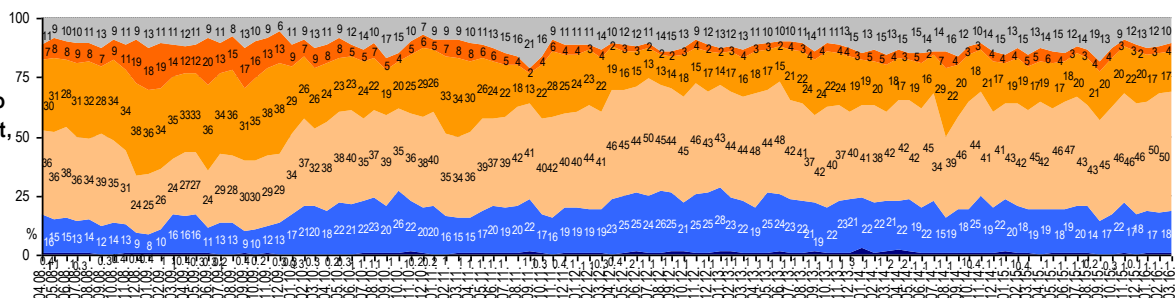

2016.gada martā 11% respondentu uzskatīja, ka Latvijas ekonomikas situācija šobrīd uzlabojas (pirms mēneša tā domāja 12%). Viedokli, ka situācija pasliktinās, pauda 33% respondentu (februārī: 29%). Vairākums (50%) aptaujas dalībnieku atzina, ka Latvijas ekonomikas situācija, viņuprāt, nemainās (februārī: 52%). Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss mēneša laikā ir samazinājies no -17 līdz -22.

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

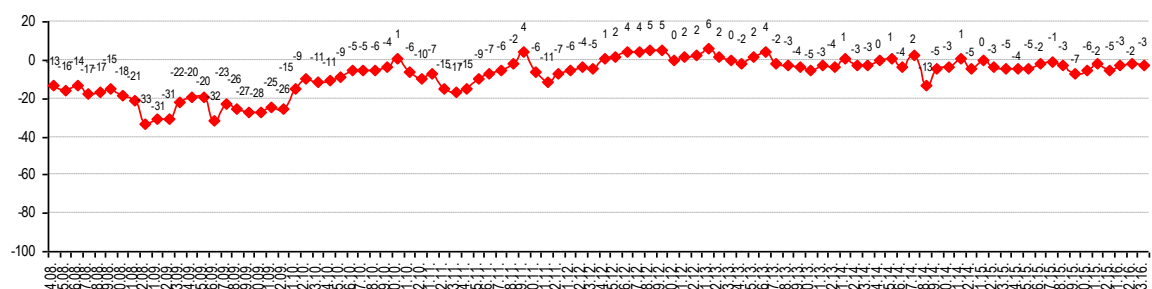
Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Grūti pateikt
Ievērojami pasliktinājies
Drīzāk pasliktinājies
Nebūs mainījies
Nedaudz uzlabojies
Ievērojami uzlabojies
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

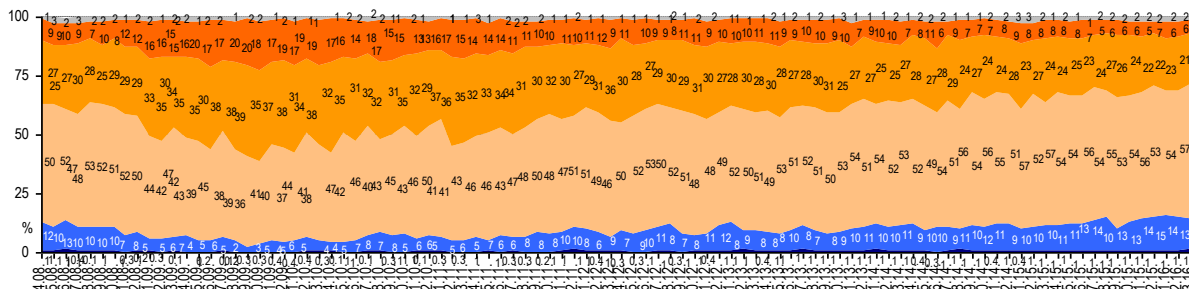
Jautāti, kā pēc gada būs mainījies Latvijas ekonomikas situācija, 19% respondentu 2016.gada martā atbildēja, ka tā būs uzlabojusies (februārī to norādīja 18%). To, ka situācija būs pasliktinājusies, prognozēja 21% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (februārī: 20%), bet 50% uzskatīja, ka situācija paliks tāda pati (februārī: 50%). Jāpiebilst, ka mēneša laikā Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss ir noslīdējis par vienu punktu (februārī: -2, martā: -3).

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

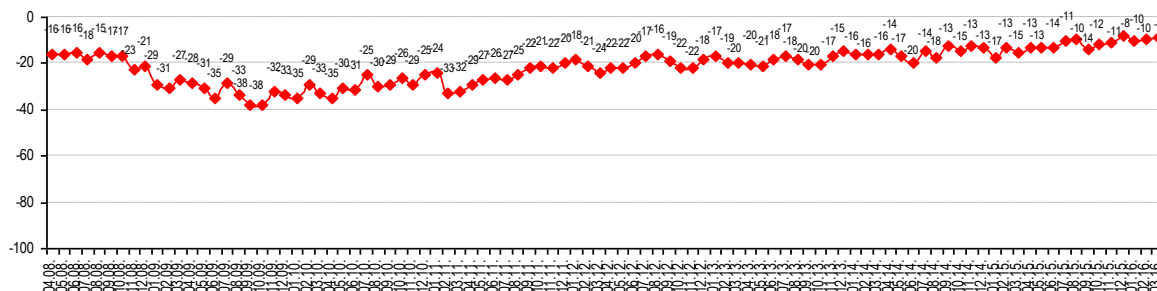
Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli? Vai, Jūsprāt, tas ir...

Grūti pateikt
Ļoti slikts
Drīzāk slikts
Viduvējs
Drīzāk labs
Ļoti labs
Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

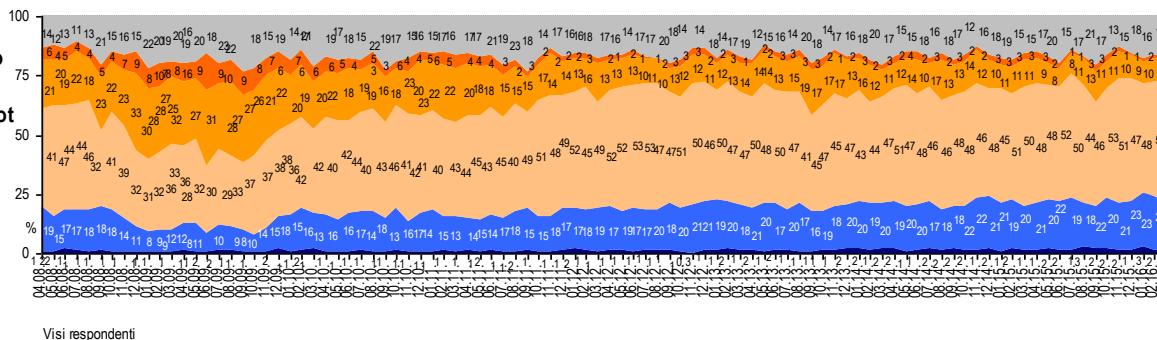

Lūgti novērtēt savu/ savas ģimenes pašreizējo materiālo stāvokli, 14% respondentu 2016.gada martā norādīja, ka uzskata to par labu (februārī: 15%). To, ka ar savas ģimenes materiālo situāciju ir neapmierināti, atzina 27% pētījuma dalībnieku (februārī: 29%). Savu/ savas ģimenes materiālo situāciju par „viduvēju” uzskatīja 57% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju (februārī: 54%). 2016.gada februāra un marta aptauju datu salīdzinājums liecina, ka mēneša laikā Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir nedaudz pakāpies (februārī: -10, martā: -9).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

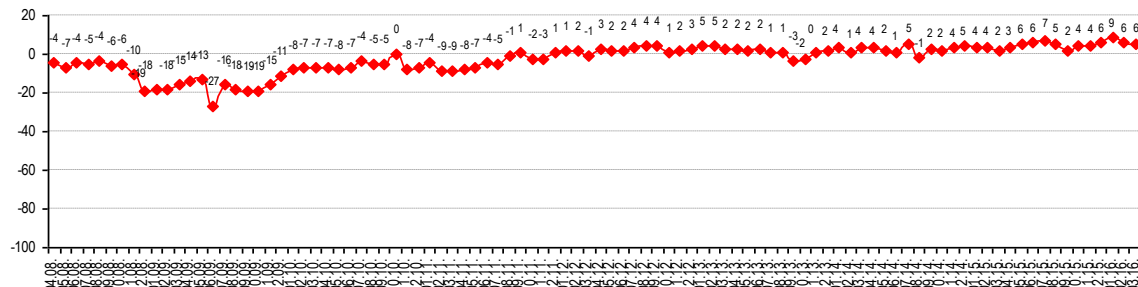
Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsprāt, visdrīzāk būs...

Grūti pateikt
Ievērojami pasliktinājies
Drīzāk pasliktinājies
Nebūs mainījies
Nedaudz uzlabojies
Ievērojami uzlabojies
Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

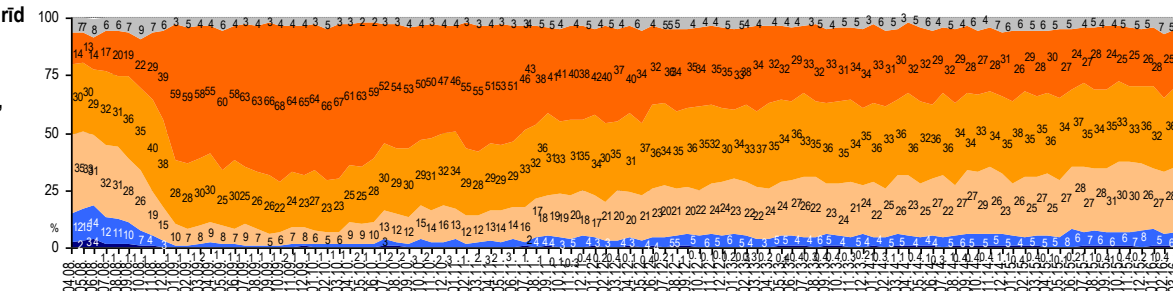

Kopumā 22% respondentu 2016.gada martā atbildēja, ka, viņuprāt, pēc gada viņu ģimenes materiālā situācija būs uzlabojusies (februārī: 25%). To, ka pēc gada situācija būs pasliktinājusies, prognozēja 11% (februārī: 12%). Nedaudz vairāk kā puse (52%) aptaujāto iedzīvotāju uzskatīja, ka situācija nebūs mainījies (februārī: 48%). Jāpiebilst, ka gan 2016.gada februārī, gan martā Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss bija +6.

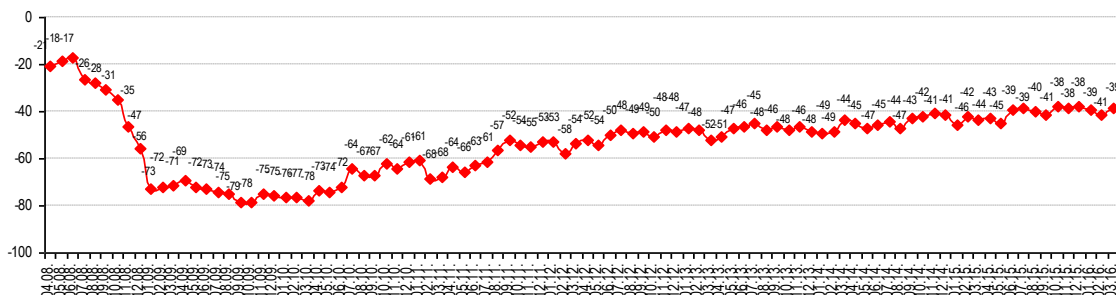
Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsuprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsuprāt, tās ir...

- Grūti pateikt
- Loši sliktas
- Drīzāk sliktas
- Viduvējas
- Drīzāk labas
- Loši labas
- Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

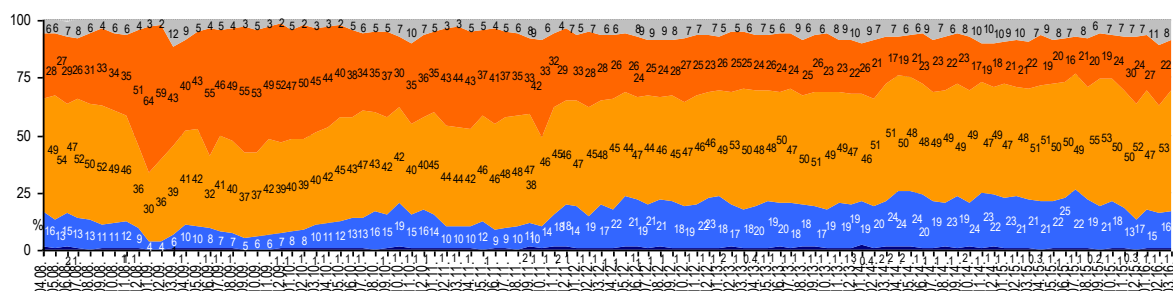
Visi respondenti

Saskaņā ar aptaujas datiem 2016.gada martā 7% respondentu uzskatīja, ka iespējas Latvijā atrast labu darbu ir labas (februārī tā domāja 5%). Kritiski iespējas Latvijā atrast labu darbu vērtēja 61% (februārī: 60%). Nedaudz vairāk kā 1/4 (28%) respondentu atbildēja, ka iespējas atrast labu darbu ir „viduvējas” (februārī: 27%). Salīdzinot ar februāri, martā Darba izredžu vērtējuma indekss ir nedaudz pakāpies (no -41 līdz -39).

Valdības darba vērtējums

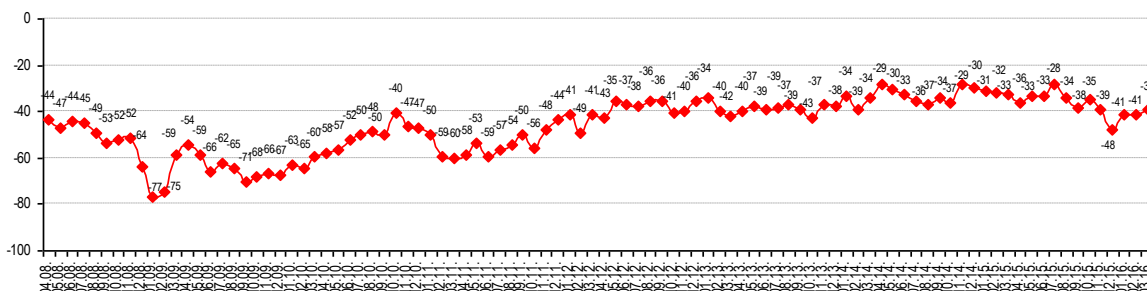
Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

- Grūti pateikt
- Pilnībā neapmierināts
- Drīzāk neapmierināts
- Drīzāk apmierināts
- Pilnībā apmierināts
- Visi respondenti

Visi respondenti

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Vērtējot valdības darbu 2016.gada martā, apmierinātību ar to puda 17% respondentu (februārī: 16%). Kritiski valdības sniegumu vērtēja 75% (februārī: 74%). Mēneša laikā Valdības darba vērtējuma indekss ir nedaudz uzlabojies (februārī: -41, martā: -39).

II DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR INDIKATORIEM

Margarita Dunska, Dr.oec. LU EVF profesore

Pēc Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma neliela uzlabojuma janvārī saskaņā ar „DNB Latvijas Barometra” pētījuma rezultātiem jau otro mēnesi aptaujāto attieksme pret notiekošo pasliktinās. Tas kārtējo reizi norāda uz to, ka situācija ekonomikā, politikā, sabiedrībā kopumā nav stabila un tas atspoguļojas noskaņojuma svārstībās. Jāatzīmē, ka svārstības ir ļoti nelielas un ir notikušas ar vienādu amplitūdu visos trijos kopējos indeksos – pa 1 punktam. Rezultātā kopējā noskaņojuma indekss nokrita līdz -20 punktiem, kas ir decembra pētījuma līmenī, tagadnes vērtējuma indekss arī atgriezās decembra līmenī, bet nākotnes vērtējuma indekss atgriezās novembra līmenī un joprojām vienīgais saglabājās pozitīvs.

Apakšindeksu griezumā vislielākais kritums ir Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējumam – par 5 punktiem. 33% aptaujāto uzskata, ka situācija pasliktinās, februārī tā domāja 29%, tas galvenokārt arī deva šī vērtējuma pasliktināšanos. Interesanti, ka šajā aptaujā netradicionāli uzlabojās divi apakšindeksi, kur vērtējumu izmaiņas visbiežāk ir negatīvas. Pa 2 punktiem katrs paaugstinājās darba izredžu un valdības darba vērtējuma indeksi. Un diezgan tradicionāli var novērot, ka aptaujātie daudz pozitīvāk novērtē savas ģimenes materiālo stāvokli (apakšindekss pieauga par 1 punktu), salīdzinot ar Latvijas ekonomisko stāvokli (apakšindekss samazinājās par 2 punktiem), kaut arī viens no otra ir cieši atkarīgs.

Ar savas ģimenes situāciju ir neapmierināti 27% respondentu, februārī bija 29%, bet ar Latvijas ekonomisko situāciju ir neapmierināti (vērtējumi „drīzāk sliktā” un „ļoti sliktā”) 49% respondentu, februārī 48%. Sanāk, ka veidojas tendence domāt vai just, ka kopumā ir daudz sliktāk, nekā pašam. Un, kā parasti, var noslēgt ar to, ka mēneša laikā notikušās nelielas negatīvās izmaiņas tikai „paspilgtināja” tāpat pietiekami negatīvu un pesimistisko noskaņojumu mūsu sabiedrībā.

Jānis Endziņš, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs

Iepazīstoties ar jaunāko „DnB Latvijas barometrs” pētījuma rezultātiem, var secināt, ka iedzīvotāji vēl arvien ir samērā skeptiski un piesardzīgi par daudziem rādītājiem, turpinot dzīvot izpratnē, ka valsts neattīstās gluži tādā virzienā, kā gribētos. Taču tie indikatori, kas raksturo aptaujāto personīgo dzīvi, piemēram, ģimenes ienākumu pieaugumu vai darba atrašanas iespējas, caurmērā ir uzlabojušies.

No uzņēmēju viedokļa ļoti nepatīkams ir respondentu dotais novērtējums tam, vai Latvijas ekonomikas stāvoklis kopumā uzlabojas, nemainās vai pasliktinās. Lai arī notiek dažādi ekonomikas sakārtošanas procesi, tostarp nodokļu sistēmas izvērtējums, cilvēki ir skeptiski par to, kā nākotnē spēsīm dzīvot, arvien biežāk izvēloties atbildēt, ka ekonomikas stāvoklis kopumā pasliktinās. Vērtējot politiskos procesus, iepriecina fakts, ka valdības darbs nedaudz uzlabojies, jo tikai ar spējīgām amatpersonām varēsīm pieņemt atbildīgus lēmumus, lai Latvijas ekonomika pieaugtu un mēs visi dzīvotu labākā un bagātākā valstī.

Arnis Kaktiņš, tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra "SKDS" direktors

Domāju, ka visi, kas regulāri seko līdzi „DNB Latvijas barometra” atklātajām iedzīvotāju noskaņojumu izmaiņām, būs ievērojuši, ka jau vairākus gadus sabiedriskā doma ir iestrēgusi diezgan pamatīga pesimisma zonā. Turklāt to nav spējušas izkustināt ne kārtējās vēlēšanas, ne oficiālās statistikas iepriecinošie dati par Latviju kā ekonomikas veiksmes stāstu.

Viens no būtiskiem noskaņojuma rādītājiem ir valdības darba vērtējums, kurš, jau tā nebūdamas diez cik augsts, kopš pagājušā gada vasaras bija sācis pasliktināties vēl vairāk.

Tāpēc ar nepacietību gaidīju marta aptaujas datus, lai redzētu, vai jaunā valdība ir spējusi jūtami mainīt līdz tam esošo sabiedrības attieksmi. Redzētu, vai sabiedrībā ir parādījušās kādas jaunas cerības saistībā ar jauno valdības vadītāju un citām izmaiņām personālijās.

Taču marta dati liecina, ka nekāds vērā ņemams sabiedrības attieksmes „restarts” nav noticis. Lai gan valdības darba vērtējuma indekss kopš februāra ir pieaudzis par 2 indeksa punktiem, ņemot vērā

notikušo (t.i. valdības maiņu), šīs ir jāuzskata par ļoti nebūtiskām izmaiņām. Kopumā 75% aptaujāto ir paiduši neapmierinātību ar nu jau jaunās valdības darbu.

Vienlaicīgi to iedzīvotāju īpatsvars, kuri uzskata, ka situācija Latvijā kopumā attīstās nepareizā virzienā, mēneša laikā ir pieaudzis no 47% līdz pat 52%. Tā rezultātā kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss ir par pazeminājies par 4 indeksa punktiem. Patlaban tikai 27% iedzīvotāju uzskata, ka situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā virzienā.

Līdz ar to atliek tikai secināt, ka Latvijā atkal jau notikums, kuram (vismaz teorētiski) bija liels potenciāls mainīt sabiedrisko domu – dot cerības un aktivizēt entuziasmu –, nekādā būtiskā veidā sabiedrības pesimistiskos noskaņojumus nav mainījis.

Arnis Lapiņš, „P.R.A.E. Sabiedrisko attiecību” projektu direktors

Reizēm patiešām ir jāpabrīnās, kur Latvijas iedzīvotāji ņem iedvesmu pesimismam, kura palielināšanos kopumā uzrāda gandrīz katra nākamā "DNB Latvijas barometra" aptauja.

Arī jaunākajā 2016. gada marta pētījumā visi pamatindeksi ir pasliktinājušies. Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss ir pazeminājies par četriem punktiem. Tieši tāpat pesimisms caurstrāvo pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējumu – tas arī ir pasliktinājies par 2 punktiem – un Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena vērtējumu, kas mēneša laikā ir samazinājies par 5 punktiem.

Pesimisms lēnām palielinās, pat neskatoties uz to, ka Latvijā ir samērā jauna valdība, kas strādā tikai dažus mēnešus. Iepriekš jaunas valdības izveide nesa sev līdzīgas cerības, un gandrīz vienmēr bija vērojams ilglaicīgāks vai īslaicīgāks optimisma pieaugums sabiedrībā. Šoreiz izskatās, ka valdības nomaīņa iedzīvotāju optimismu īpaši nav vairojusi, un neliels pašas valdības darbības vērtējuma uzlabojums par diviem punktiem ir vājš mierinājums. Ja neizdosies paveikt kaut ko tādu, kas radikāli izmainīs sabiedrisko domu, būs grūti cerēt uz iedzīvotāju atbalstu Ministru kabineta un Saeimas darbībā. Lai gan Latvijā nav raksturīgi bieži un plaši iedzīvotāju protesti, pesimisms rada citas formas, kā paust savu attieksmi – valsts pamešana ir viena no tām.

Nemainot situācijas vērtējumu cilvēku prātos un neapturot pesimisma paplašināšanos, valdībai būs grūti izmainīt virkni citu negatīvu tendenču, ēnu ekonomiku un nodokļu nemaksāšanu ieskaitot.

III DAĻA – LAUKSAIMNIECĪBA

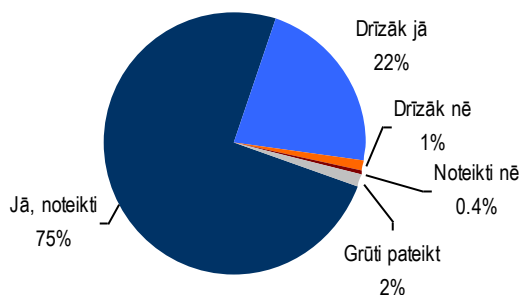
Galvenie rezultāti

Pētījumā „DNB Latvijas barometrs” Nr.90 respondentiem tika uzdoti jautājumi par lauksaimniecību. Aptaujas dati liecina, ka absolūtais vairākums respondentu uzskata, ka Latvijā ir nepieciešams attīstīt lauksaimniecību, un 4/5 respondentu arī domā, ka šai nozarei Latvijā ir nākotne. Raksturojot lietas, kuras viņi būtu gatavi darīt, lai palīdzētu lauksaimniecības attīstībai, visbiežāk aptaujas dalībnieki norādīja, ka būtu gatavi pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa. Savukārt jautāti, kurā jomā, viņuprāt, Latvijas lauksaimniekiem būtu jāspecializējas, visbiežāk tika norādīts, ka tai būtu jābūt piena un piena produktu ražošanai.

- Absolūtais vairākums (97%) pauda uzskatu, **ka Latvijā ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība** (t.sk. uzskatu, ka šī nozare ir „noteikti” jāattīsta, pauda 75%). Tam nepiekrita tikai 1% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. 2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā nedaudz biežāk nekā pirms septiņiem gadiem pausts viedoklis, ka Latvijā lauksaimniecība ir „noteikti” jāattīsta (2009.: 72%, 2016.: 75%).
- Lūgti norādīt, vai, viņuprāt, **lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne**, apstiprinoši atbildēja 80% respondentu (t.sk. atbildi „noteikti ir” atzīmēja 41%). To, ka lauksaimniecībai Latvijā nav nākotnes, norādīja 14% respondentu. Jāpiebilst, ka 2016.gadā uzskats, ka lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne, pausts nedaudz biežāk nekā 2009.gadā (2009.: 74%, 2016.: 80%).
- Visbiežāk (57%) aptaujātie Latvijas iedzīvotāji atbildēja, ka paši personiski būtu gatavi pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa, lai **atbalstītu Latvijas lauksaimniecību**. 26% atbildēja, ka būtu gatavi paši uzsākt lauksaimniecības produkcijas ražošanu, un vēl 25% atzina, ka šādos nolūkos būtu gatavi boikotēt importa produkciju. Salīdzinot 2009. un 2016.gada aptauju datus, jāsecina, ka 2016.gadā respondenti ievērojami biežāk norādīja, ka būtu gatavi pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa (2009.: 26%, 2016.: 57%).
- Saskaņā ar aptaujas datiem par **jomām, kurās būtu jāattīsta Latvijas lauksaimniecība**, visbiežāk atzīta piena/ piena produktu ražošana (71%) un gaļas/ gaļas produktu ražošana (66%). Tiesa, 2016.gadā respondenti retāk nekā pirms septiņiem gadiem uzskatīja, ka Latvijas lauksaimniecībai būtu jāspecializējas piena un piena produktu ražošanā (2009.: 76%, 2016.: 71%).
- Raksturojot **lietas, kuras Latvijas lauksaimniekiem būtu jādara pirmām kārtām**, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecības nozare, visbiežāk respondenti norādīja, ka lauksaimniekiem pašiem būtu jāpārstrādā sava produkcija gatavos produktos (52%), pašiem tā jātirgo (49%), kā arī jāstiprina kooperācija, jāpievienojas kooperatīviem (45%). Jāatzīmē, ka 2009.gadā uzskats, ka lauksaimniekiem būtu jāapvienojas kooperatīvos, tika pausts ievērojami biežāk (2009.: 64%, 2016.: 45%).
- Jautāti, kas visvairāk **traucē lauksaimniecības attīstībai Latvijā**, respondenti vienlīdz bieži par traucējošu faktoru uzskatīja ES sankcijas un Krievijas pretsankcijas (50%) un ārvalstu produktu importu par zemākām cenām (50%).
- Raksturojot savu **attieksmi pret ES atbalstu Latvijas lauksaimniekiem**, visbiežāk par saviem uzskatiem atbilstošiem respondenti atzina apgalvojumus „*ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir netaisnīgs, salīdzinot ar „vecajām” ES dalībvalstīm*” (49%) un ka „*ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir zems, bet vēl zemāks ir valsts atbalsts*” (45%).

Uzskati par lauksaimniecības nākotni

Vai, Jūsaprāt, Latvijā ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība?

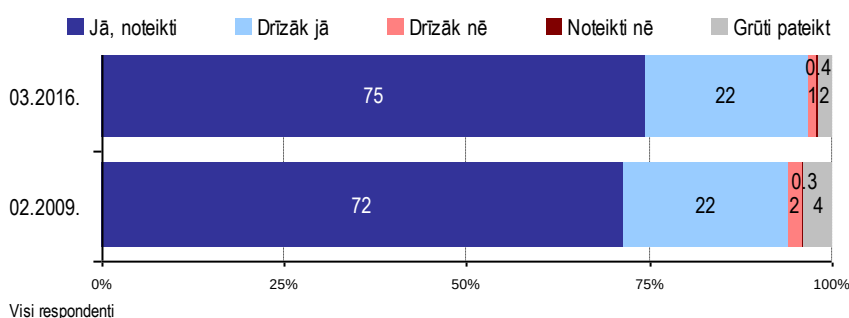
2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

2016.gada marta aptaujas dati liecina, ka absolūtais vairākums (97%) respondentu uzskatīja, ka Latvijā ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība, tajā skaitā 3/4 (75%) respondentu uzskatīja, ka tā „noteikti” ir jāattīsta. Pretēju viedokli pauda tikai 1% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

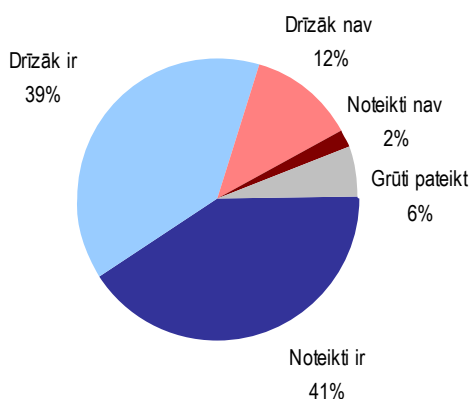
Salīdzinot 2009. un 2016.gada aptauju datus, jāsecina, ka 2016.gadā respondenti nedaudz biežāk pauda viedokli, ka Latvijā „noteikti” ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība (2009.: 72%, 2016.: 75%).

Vai, Jūsaprāt, Latvijā ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība?

2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Kā Jūs domājat, vai lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne?

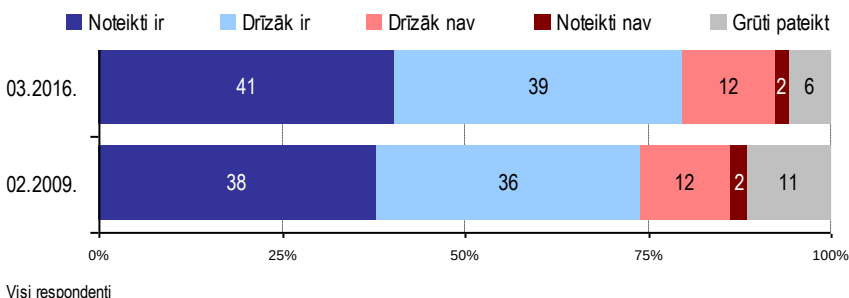
2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

Jautāti, vai, viņuprāt, lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne, 4/5 (80%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka tai ir nākotne (t.sk. atbildi „noteikti ir” atzīmēja 41%). Uzskatu, ka lauksaimniecībai Latvijā nav nākotnes, pauda 14% respondentu.

2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā respondenti bija noskaņoti optimistiskāk nekā pirms septiņiem gadiem: to, ka lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne 2016.gadā uzskatīja 80%, bet 2009.gadā – 74% respondentu.

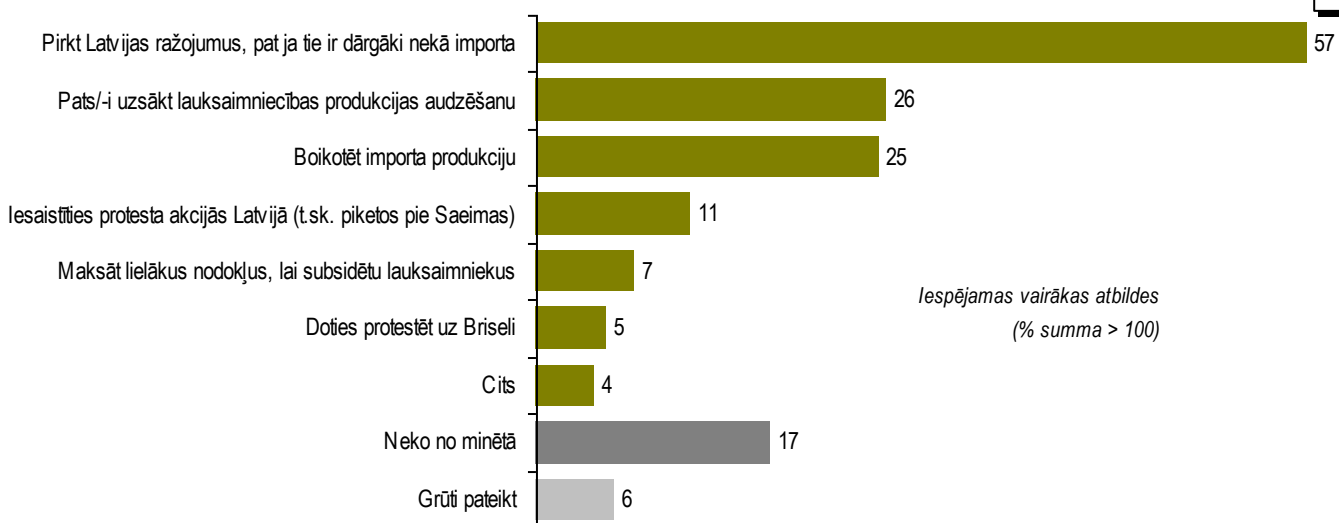
Kā Jūs domājat, vai lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne?

2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Gatavība personīgi atbalstīt lauksaimniecības attīstību Latvijā

Ko Jūs personiski būtu gatavs/-a darīt, lai palīdzētu attīstīt lauksaimniecību Latvijā?

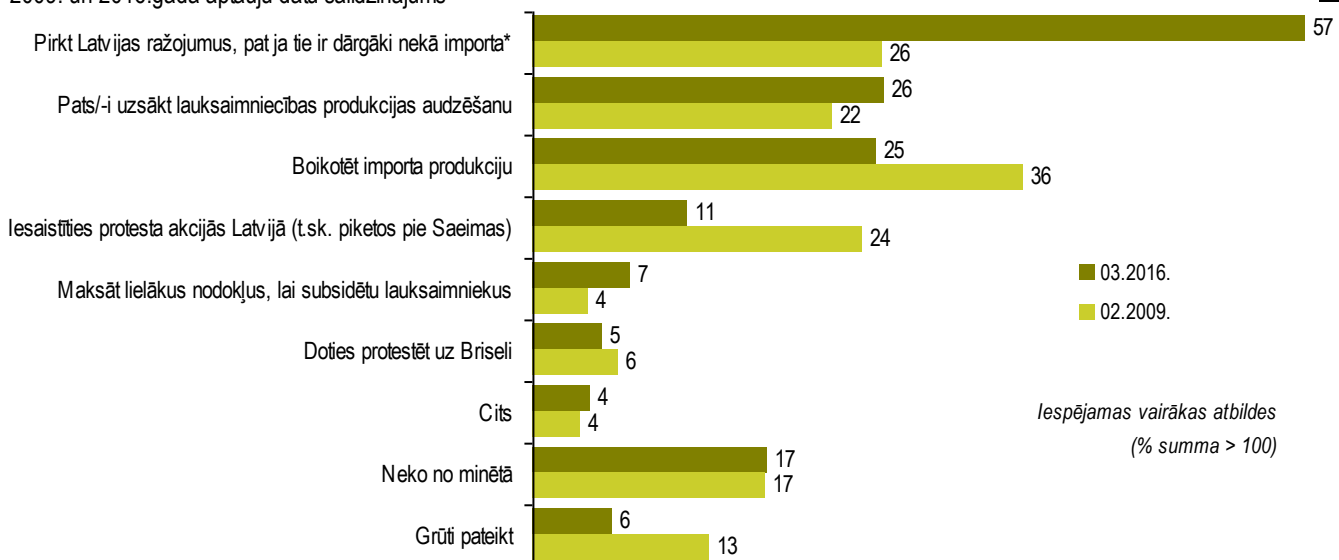

2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

Aptaujas ietvaros respondentiem lūdza norādīt, ko viņi paši personiski būtu gatavi darīt, lai palīdzētu attīstīt lauksaimniecību Latvijā. Visbiežāk (57%) aptaujas dalībnieki atbildēja, ka būtu gatavi pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa. Aptuveni 1/4 (26%) norādīja, ka būtu gatavi paši uzsākt lauksaimniecības produkcijas ražošanu, un vēl 25% atzina, ka būtu gatavi boikotēt importa produkciju. Citas atbildes minētas retāk. Jāpiebilst, ka 17% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atbildēja, ka, lai palīdzētu attīstīt lauksaimniecību Latvijā, viņi nebūtu gatavi darīt neko no minētā.

Ko Jūs personiski būtu gatavs/-a darīt, lai palīdzētu attīstīt lauksaimniecību Latvijā?

2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Visi respondenti

*2009.gadā respondentiem tika piedāvāts atbilžu variants "Pirkt dārgākus Latvijas ražojumus".

Ja salīdzina 2009. un 2016.gada aptauju rezultātus, vērojams, ka 2016.gadā respondenti ievērojami biežāk norādīja, ka būtu gatavi pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa (2009.: 26%, 2016.: 57%). Savukārt ievērojami retāk nekā pirms septiņiem gadiem pausta gatavība boikotēt importa produkciju (2009.: 36%, 2016.: 25%) un iesaistīties protesta akcijās Latvijā (2009.: 24%, 2016.: 11%).

Priekšstati par jomām, kurās lauksaimniekiem jāspecializējas

Kurās 3 jomās, pēc Jūsu domām, Latvijas lauksaimniekiem ir jāspecializējas?

2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

Lūgti minēt trīs jomas, kurās Latvijas lauksaimniekiem būtu jāspecializējas, visbiežāk respondenti nosauca piena un piena produktu ražošanu (71%), kā arī gaļas un gaļas produktu ražošanu (66%). Retāk norādīts, ka Latvijas lauksaimniekiem būtu jāspecializējas graudaugu, pākšaugu, eļļas augu un to produktu ražošanā (40%), augļu un dārzeņu audzēšanā, izstrādājumu ražošanā (28%) u.c.

Kurās 3 jomās, pēc Jūsu domām, Latvijas lauksaimniekiem ir jāspecializējas?

2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

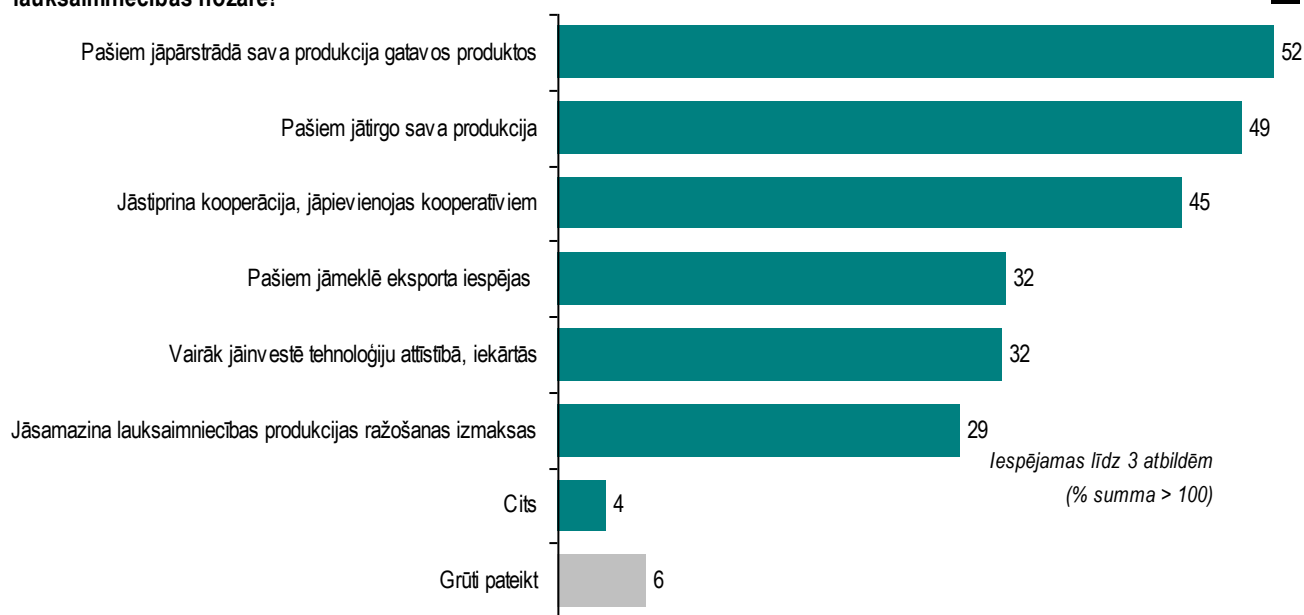
Visi respondenti

2016.gadā retāk nekā pirms septiņiem gadiem aptaujas dalībnieki uzskatīja, ka Latvijas lauksaimniekiem būtu jāspecializējas piena un piena produktu ražošanā (2009.: 76%, 2016.: 71%). Savukārt biežāk minēta augļu un dārzeņu audzēšana, izstrādājumu ražošana (2009.: 22%, 2016.: 28%).

Uzskati par nepieciešamo lauksaimnieku rīcību nozares attīstībai

Lūdzu, atzīmējiet 3 lietas, kas, Jūsaprāt, lauksaimniekiem pirmām kārtām būtu jādara, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecības nozare!

%

2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

Novērtējot dažādus ierosinājumus par to, kas Latvijas lauksaimniekiem būtu jādara, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecības nozare, visbiežāk respondenti norādīja, ka lauksaimniekiem pašiem būtu jāpārstrādā sava produkcija gatavos produktos (52%), pašiem tā jātirgo (49%), kā arī jāstiprina kooperācija, jāpievienojas kooperatīviem (45%). Citas atbildes nosauktas retāk.

Lūdzu, atzīmējiet 3 lietas, kas, Jūsaprāt, lauksaimniekiem pirmām kārtām būtu jādara, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecības nozare!

%

2009. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Visi respondenti

Salīdzinot ar 2009.gadu, 2016.gadā aptaujas dalībnieki biežāk norādīja, ka lauksaimniekiem vairāk jāinvestē tehnoloģiju attīstībā, iekārtās (2009.: 21%, 2016.: 32%) un jāsamazina lauksaimniecības produkcijas ražošanas izmaksas (2009.: 19%, 2016.: 29%). Savukārt retāk nekā pirms septiņiem gadiem pausts viedoklis, ka, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecības nozare, lauksaimniekiem būtu jāstiprina kooperācija, būtu jāpievienojas kooperatīviem (2009.: 64%, 2016.: 45%), kā arī jātirgo pašiem sava produkcija (2009.: 53%, 2016.: 49%).

Uzskati par kavējošiem faktoriem lauksaimniecības attīstībai Latvijā

Kas, Jūsuprāt, visvairāk traucē lauksaimniecības attīstībai Latvijā?

2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

Jautāti, kas visvairāk traucē lauksaimniecības attīstībai Latvijā, respondenti vienlīdz bieži uzskatīja, ka tās ir ES sankcijas un Krievijas pretsankcijas (50%) un ārvalstu produktu imports par zemākām cenām (50%). Pārāk mazu Latvijas iekšējo tirgu par traucējošu faktoru atzina 36%, pārāk mazu Latvijas valsts atbalstu – 34%, nepārdomātus likumus, normatīvos aktus – 34%, bet pārāk mazu ES atbalstu – 30%. Citas problēmas minēja ne vairāk kā 1/10 respondentu.

Uzskati par ES atbalstu Latvijas lauksaimniekiem

Kuri no šiem apgalvojumiem atbilst Jūsu uzskatiem par ES atbalstu Latvijas lauksaimniekiem?

2016.gada 11.marts-22.marts, N=1001 Latvijas iedzīvotājs

Lūgti norādīt, kuri no apgalvojumiem atbilst viņu uzskatiem par ES atbalstu Latvijas lauksaimniekiem, visbiežāk respondenti atzīmēja, ka „ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir netaisnīgs, salīdzinot ar „vecajām” ES dalībvalstīm” (49%) un ka „ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir zems, bet vēl zemāks ir valsts atbalsts” (45%).

IV DAĻA – EKSPERTU KOMENTĀRI PAR LAUKSAIMNIECĪBU

Dīns Cielavs, biedrības „Lauksaimnieku apvienība” izpilddirektors

„DNB Latvijas barometra” pētījuma dalībnieki pauduši viedokli, ka lauksaimniecības attīstību varētu virzīt lauksaimnieku pievēršanās savas produkcijas pārstrādei (52%). Pievienojos mazāk populārām viedokli, kas uzskata, ka lauksaimniecības attīstību virzītu lauksaimnieku apvienošanās kooperatīvos. Domājot par produktu pārstrādi, uzskatu, ka pārstrādei ir jāiziet no komforta zonas, radot pievienoto vērtību ražotajiem produktiem (piemēram, pienam). Absolūti neatbalstu viedokli, ka zemniekiem pašiem būtu aktīvi jāpievēršas savu produktu tirdzniecībai.

Uzskatu, ka lauksaimniecības attīstības galvenais šķērslis ir tas, ka nozarei pietrūkst īstermiņa stratēģijas attīstībai. Lauksaimnieki, kā tas spilgti redzams piena nozarē, nav gatavi kooperācijai, kas dotu iespēju attīstīt pārstrādes nozari.

Nevarētu piekrist arī aptaujāto viedoklim par Eiropas Savienības atbalstu. Protams, ka tas nav salīdzināms ar „vecajām” ES valstīm, taču īpaši ar Lauku atbalsta dienesta palīdzību vietējie lauksaimnieki ir iemācījušies efektīvi apgūt ES piedāvāto finansējumu.

Margarita Dunska, Dr.oec. LU EVF profesore

Marta „DNB Latvijas Barometra” aptaujas otrās daļas tēma bija lauksaimniecība. Šai tautsaimniecības nozarei aptauja bija veltīta arī 2009.gada februārī, tādējādi ir iespējas salīdzināt, kā mainījās respondentu viedokļi šajā laikā. Jautājumi vairāk bija virzīti uz viedokļa noskaidrošanu par nozares vietu un attīstības iespējām. Tāpat kā 2009.gadā absolūtais vairākums aptaujāto uzskata, ka lauksaimniecību ir nepieciešams attīstīt un tai Latvijā ir nākotne, turklāt šajā aptaujā tādu viedokli puda vairāk cilvēku, nekā iepriekšējā. Tā 2016.gadā 80% respondentu domā, ka nozarei ir nākotne, salīdzinot ar 74% 2009.gadā. Vēl lielākas pozitīvas izmaiņas ir uzskatos par to, kā varētu palīdzēt lauksaimniecībai personīgi. Apņemšanos pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa, izteica 57% aptaujāto. 2009.gadā tāda apņemšanās bija tikai 26% atbilžu. Pa šo laiku esam pārdzīvojuši smagu ekonomisko krīzi, iespējams, ka tagad labāk saprotam, ko nozīmē savu ražotāju atbalsts. Aptaujātie tika lūgti izteikt savu viedokli arī par šķēršļiem nozares attīstībā, par lietām, kas būtu jādara, lai lauksaimniecība attīstītos. Daudzi piekrīt uzskatam, ka zemniekiem pašiem produkti jāpārstrādā un jāpārdod, daudzi uzskata, ka pašlaik nozares attīstību bremzē ES un Krievijas politiskās attiecības, ES netaisnīga atbalsta sistēma. Kopumā var atzīmēt, ka aptaujātie atzinīgi vērtē šīs mūsu tradicionālās nozares iespējas un attīstību nākotnē.

Jānis Endziņš, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs

Šajā pētījumā mani pārsteidza vairākas atbildes. Pirmkārt, ir skaidrs, ka, salīdzinot ar 2009.gadu, kad šie jautājumi tika uzdoti pirmo reizi un kad Latvija piedzīvoja ekonomisko krīzi, iedzīvotāju pirkatspēja ir uzlabojusies. Par to liecina jautājums, ko katrs personīgi būtu gatavs darīt, lai palīdzētu attīstīt lauksaimniecību Latvijā, kur visbiežāk jeb 57% gadījumu respondenti pauduši, ka būtu gatavi maksāt vairāk, lai atbalstītu vietējos. Kad pirms diviem gadiem pasaules ģeopolitiskā situācija mainījās un Krievijas ieviesto sankciju dēļ vairākas pārtikas nozares izjuta būtisku produkcijas realizācijas kritumu, cenšoties pārorientēt eksporta tirgus, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera izveidoja kampaņu „Latvijas Labums”, aicinot iedzīvotājus pirkt pašu ražotas preces. Tikai dažu mēnešu laikā cilvēki spēja mainīt domāšanu, bija gatavi maksāt vairāk un iegādāties gan Latvijas pienu, gan citus ražojumus, tādējādi palīdzot mūsu uzņēmējiem izturēt pārmaiņas.

Taču tas, kas šajā pētījumā pārsteidz, - ka iedzīvotāji par attīstāmām nozarēm vēl arvien uzskata tieši tās, kas pašreiz piedzīvo vismagāko krīzi – piena un gaļas lopkopību. Manuprāt, šīs jomas ir spējīgas veiksmīgi pastāvēt, taču daudz vairāk jādomā par nišas produktiem ar augstu pievienoto vērtību, mērķtiecīgi attīstot eksportu un tādējādi stimulējot arī Latvijas ekonomiku kopumā.

Vēl viens jautājums, kas izraisīja papildu pārdomas, bija par to, kas jādara, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecība. Diemžēl iedzīvotāji uzskata, ka zemniekiem būtu jāpārstrādā produkcija un pašiem arī jātirgojas, kas, manuprāt, nav gluži pareizi, jo katram ķēdes posmam jādara savs darbs un cilvēks nevar būt speciālists pilnīgi visā, sākot no ražošanas, beidzot ar pārstrādāšanu un pārdošanu.

Trešā populārākā atbilde, kas savukārt 2009.gadā ieguva vislielāko respondentu atbalstu, bija kooperēšanās. Latvijā ir vairāki piemēri, kur lauksaimnieki, izveidojot spēcīgus kooperatīvus, lietojot labus mārketinga paņēmienus un piesaistot speciālistus, ir spējuši attīstīties, tādēļ, manuprāt, tieši kopīgs darbs var nest labus augļus, nevis tas, ka zemnieks pats būtu gan ražotājs, gan tirgotājs.

Heino Lapiņš, "HKScan Latvia"* pārdošanas un mārketinga vadītājs:

Mēs redzam, ka cilvēkiem ir ļoti skaidrs skatījums par Latvijas ekonomisko attīstību, jo, neraugoties uz neseno lejupslīdi lauksaimniecības nozarē, Latvijā šai nozarei tomēr ir ļoti liels neizmantotais potenciāls. Salīdzinājumā ar iedzīvotāju skaitu mums ir plašas neapdzīvotas teritorijas, eksportam lieliski piemērots ģeogrāfiskais novietojums un stabili dabas apstākļi, piemēram, mums nav ne spēcīgu vētru, ne zemestrīču.

Aizvien vairāk cilvēku saprot, ka lauksaimniecības nozare jāpārorientē no piena ražošanas un pārstrādes (-5% salīdzinājumā ar 2009. gadu) uz citām jomām, piemēram, gaļas ražošanu un pārstrādi (+2% salīdzinājumā ar 2009. gadu un 66% kopumā). Iespējamais skaidrojums varētu būt iedzīvotāju novērojumi, ka pienu un piena produktus kļūst aizvien grūtāk pārdot ar pievienotu vērtību – šajā nozarē vienmēr uzvarēs zemākā cena. Diemžēl Latvijas lauksaimnieki nevar konkurēt ar tik zemām cenām un vienlaikus nosegt visas izmaksas.

No otras puses gaļas nozarē ir pietiekami daudz iespēju ar lielu potenciālu. Latvijā ikgadējais gaļas patēriņš ir ~63 kg uz mājsaimniecības locekli, savukārt Eiropā vidējais patēriņš ir ~82 kg uz mājsaimniecības locekli. Līdz ar to statistiski mums ir liels potenciāls ne tikai eksporta, bet arī iekšējā tirgū. Piemēram, Latvijā visvairāk tiek patērēta cūkgaļa (apmēram 20 kg uz katru mājsaimniecības locekli) un putnu gaļa (apmēram 13 kg). Taču tajā pašā laikā kopējais liellopa gaļas patēriņš saglabājas zems – 1,5 kg uz mājsaimniecības locekli.

Tirgū (un visā Baltijā kopumā) trūkst augstas kvalitātes liellopa gaļas vietējam patēriņam, kā arī eksportam. Taču liellopa gaļas patēriņš tuvāko gadu laikā noteikti palielināsies, jo veselīgas ēšanas paradumi kļūst aizvien izplatītāki un liellopa gaļa ir viena no veselīgākajām izvēlēm, veidojot sabalansētu uzturu. Tirgū trūkst arī jēra gaļas, kurai līdzīgi kā liellopa gaļai ir ļoti liels potenciāls.

Galvenais faktors, kas atstāj negatīvu ietekmi uz lauksaimniecību, ir Krievijas embargo (tam piekrita 50% aptaujāto). Tomēr mēs nevaram sēdēt, rokas klēpī salikuši, un gaidīt līdz embargo beigām, jo šo sankciju atcelšana neatrisinās esošos izaicinājumus. Nevaram sagaidīt, ka eksports atgriezīsies iepriekšējā līmenī, jo, piemēram, Krievijā gaļas nozare kopš embargo ieviešanas ir palielinājusi iekšējo ražošanu. Krievijas iekšējā tirgus pašpietiekamība 2015. gada palielinājās par 5% un turpina augt. Līdz ar to mums tāpat ir aktīvi jāmeklē jaunas iespējas un tirgi, piemēram, Āzijā.

Ķīnā, kas ir pasaulē lielākā cūkgaļas patērētāja, cūkgaļas ražošanas apjomi samazinās, kamēr sagaidāms, ka patēriņš palielināsies. Ķīna palielina importa tirgus daļu – saskaņā ar Ķīnas muitas datiem imports 2016. gada pirmajā ceturksnī ir divkārtšojies salīdzinājumā ar to pašu periodu pagājušajā gadā, turklāt 93% no importētās cūkgaļas ir no Eiropas Savienības. Šīs pārmaiņas varētu nākt par labu mūsu lauksaimniekiem, palielinot iespēju gūt peļņu un 2016. gadā lauksaimniecības nozarē radīt pozitīvus rezultātus. Ķīnas patērētāji patiesi novērtē Ziemeļeiropas ražojumu augsto kvalitāti un produktus, kas mūsu lauksaimniecības nozarei nodrošina plašas iespējas.

*iepriekš zināms kā „Rīgas Miesnieks”.

Ilona Mežiniece – Briede, Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta direktora vietniece

Ir apsveicams fakts, ka iedzīvotāji ir gatavi arvien vairāk pirkt vietējo uzņēmumu ražoto pārtiku. Uzskatām, ka patērētāju lojalitātes pieaugums ir parādījis, ka Latvijas ražotāji rūpīgi seko līdzi patērētāju pieprasījumam un ir uzsākuši arī jaunu un inovatīvu produktu ražošanu. Savukārt patērētāji ir sākuši rūpīgāk izvēlēties uzturā lietojamus produktus, dodot priekšroku svaigiem vietējās izcelsmes produktiem.

Lojalitātes pieaugumu arī ir veicinājušas reklāmas kampaņas, kas vērstas uz vietējo produktu patēriņa pieaugumu, - tādas kā, piemēram, “Latvijas labums”, “Zaļo” un “Bordo” karotīšu produktu veicināšanas pasākumi.

Romāns Naudiņš, Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas priekšsēdētājs

„DNB Latvijas barometra” aptaujas rezultāti rāda, ka lielākā sabiedrības daļa uzskata, ka lauksaimniecības nozari ir nepieciešams attīstīt, kā arī saskata pozitīvas nākotnes perspektīvas nozarei kopumā, kas ir saprotami, jo lauksaimniecība ir tradicionāla tautsaimniecības nozare Latvijā, kā arī lauksaimniecības nozarei ir liela ietekme uz tautsaimniecības attīstību valstī kopumā, un it īpaši liela nozīme tai ir uz reģionu attīstību.

Viennozīmīgi pozitīvi vērtējams ir tas, ka pat šajā laikā, kad daudzas lauksaimniecības jomas ir skārusi krīze un dažādas problēmas (piena nozare, cūkkopība, graudkopība), gandrīz 100% aptaujāto respondentu saskata potenciālu lauksaimniecības nozares attīstībai valstī, kā arī ir pieaudzis to respondentu skaits, kuri būtu gatavi arī paši uzsākt lauksaimniecības produkcijas ražošanu. Priecē, ka, salīdzinot ar 2009. gadu, vairāk nekā uz pusi ir pieaudzis to respondentu skaits, kuri izvēlētos iegādāties vietējo produkciju. Taču šeit būtu interesanti zināt, cik liels procents patiešām arī nopērk Latvijas ražojumus, jo ne vienmēr vēlmes sakrīt ar iespējām. Taču kopumā šī rādījuma pieaugums vērtējams pozitīvi un liecina par to, ka Latvijas sabiedrībā pēdējo gadu laikā ir pieaugusi labklājība un izpratne par to, ka pašu rīcība un izvēle spēj nopietni ietekmēt un uzlabot vietējo ekonomiku un valsts politika šajā virzienā ir bijusi pareiza.

Aptaujas dalībnieki pareizi norāda, ka lopkopība – gan piena, gan gaļas ražošanā - ir viena no vadošajām nozarēm Latvijā, ko valstī viennozīmīgi ir jāturpina attīstīt un kas ir ar lielu potenciālu, it īpaši piena nozare. Taču, ņemot vērā, ka vietējais tirgus piena nozarē ir mazs, svarīgi būtu specializēties uz augstas pievienotās vērtības vai nišas produktu ražošanu, lai aktīvāk apgūtu jaunus eksporta tirgus. Radīt jaunus inovatīvus produktus ir svarīgi ne tikai piena nozarē, bet arī citās lauksaimniecības jomās.

Vēl vienu kā attīstāmu nozari ar lielu potenciālu (to aptaujas dalībnieki nav ierindojuši kā vienu no prioritārām) var minēt bioloģisko lauksaimniecību. Lai arī liels skaits respondentu, gandrīz ceturtdaļa, uzskata, ka bioloģiskā lauksaimniecība ir jāattīsta, nedaudz pārsteidz, ka šis skaits, salīdzinot ar 2009. gadu, ir nevis strauji pieaudzis, bet pat sarucis, ņemot vērā, ka valstī kopumā interese un pieprasījums pēc ekoloģiski tīriem un kvalitatīviem produktiem ir pieaudzis. Bioloģiski audzētu lauksaimniecības un pārtikas produktu pieprasījums pieaug ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē kopumā. Latvijai ir daudz priekšnoteikumu bioloģiskās produkcijas audzēšanai un ražošanai, kam par pamatu ir mūsu tīrā vide un nepiesārņotie dabas resursi un augsne. Bioloģiskie produkti jebkurā lauksaimniecības jomā varētu būt nišas produkti ar pievienoto vērtību ne tikai vietējā, bet it īpaši eksporta tirgos.

Aptaujas dalībnieki pareizi norāda, ka lauksaimniekiem ir jāapvienojas un jāveido kooperatīvi. Lai lauksaimnieki kļūtu konkurētspējīgāki un veiksmīgāk varētu apgūt jaunus tirgus, ir jāturpina sekmēt lauksaimniecības kooperācijas tālāku attīstību.

Jāatzīmē, ka svarīgi ir ne tikai ražot un pārstrādāt, bet svarīgs ir arī veids, kā produkts tiek pārdots, ir svarīga saikne starp patērētāju un ražotāju. Līdz ar to svarīgi ir arī meklēt jaunus, atraktīvus un efektīvus risinājumus, kā produktus piedāvāt gan vietējam, gan ārvalstu patērētājam.

Jāpiekrīt aptaujas dalībniekiem, ka salīdzinoši ar „vecajām” ES dalībvalstīm ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir netaisnīgs. Taču jāņem vērā, ka tomēr tas ir būtisks atbalsts mūsu lauksaimniekiem un 2014.- 2020. gada plānošanas periodā Latvijas lauksaimniecībai un lauku attīstībai ir pieejami nozīmīgi ES finansējuma apjomi. Tiešajos maksājumos Latvijas lauksaimnieki saņems 1,6 miljardus eiro, kas ir par 120% vairāk nekā 2007.-2013. gadu periodā, savukārt Latvijas lauku attīstības programmas pasākumu īstenošanai pieejamais finansējums ir 1,531 miljarda eiro apmērā, kas ir par 11% vairāk nekā iepriekšējā plānošanas periodā.

Kopumā „DNB Latvijas barometra” aptaujas rezultāti norāda uz respondentu augstu izpratni par lauksaimniecības nozari kopumā. Pozitīvi, ka aptaujas dalībnieki, izprotot sarežģīto situāciju

lauksaimniecības nozarē, ir gatavi arī paši iesaistīties, lai atbalstītu nozari un nodrošinātu tās attīstību, kā arī paši uzsākt lauksaimniecības produkcijas ražošanu.

Inese Pastare-Irbe, Zemkopības ministrijas Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore

Lauku attīstības programmas (LAP) 2014-2020 ietvaros visā plānošanas periodā plānotais sabiedriskais finansējums ir 1531,6 milj. eiro. Tas tiek izlietots, sniedzot atbalstu lauksaimniecības nozarei un lauku teritorijām dažāda veida pasākumos, tajā skaitā atbalstot lauku saimniecību attīstību, veicinot mazo saimniecību pārorientēšanos no pašpatēriņa saimniecībām uz tirgus orientētām saimniecībām. Tādā veidā tiek palielināts vietējās produkcijas apjoms tirgū, atbalstīti mājražotāji un lauksaimniecības produkcijas pārstrādātāji, kas pārstrādā vietējo produkciju noteiktajā apmērā, kā arī veicināta lauksaimnieku dalība kooperatīvos.

LAP paredz atbalstu ražotāju grupām un organizācijām, kas ir izveides procesā pirmos piecus gadus no pirmās atzīšanas. Atbalstu kompensācijas veidā var saņemt arī primārie lauksaimniecības produkcijas ražotāji par ražas, dzīvnieku un augu apdrošināšanas polises izmaksām.

Zemkopības ministrijas 2016.gada budžeta apakšprogrammā 21.01.00 „Valsts atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai” valsts atbalstam subsīdiju veidā paredzētais finansējums ir 8 610 962 EUR. Šāda summa kā valsts budžeta bāzes skaitlis ir plānota līdz 2020.gadam.

Saskaņā ar Lauksaimniecības un lauku attīstības likumu valsts budžetā katru gadu subsīdiju veidā ir paredzēts valsts atbalsts lauksaimniecības attīstībai no gada pamatbudžeta kopējiem izdevumiem, kas tiek segti no dotācijā vispārējiem ieņēmumiem, atskaitot iemaksas Eiropas Savienības budžetā.

Kopumā pētījuma rezultāti ir iepriecinoši un apliecina, ka nepieciešams nodrošināt arī turpmāku atbalstu lauksaimniecības nozarei, jo ir pieprasījums pēc vietējās produkcijas, kā arī parāda, ka lauksaimniecības nozarē nopietna uzmanība jāpievērš pievienotās vērtības radīšanai vietēji saražotam produktam.

Anita Raubena, CSP Lauksaimniecības statistikas daļa

Kopumā pētījuma „DNB Latvijas barometrs” par lauksaimniecību rezultāti liecina, ka absolūtā vairākuma respondentu paustais viedoklis par nepieciešamību Latvijā attīstīt lauksaimniecību, atbilst vērojamai izaugsmei pēdējos gados lauksaimniecības nozarē.

Laika periodā no 2009. gada līdz 2015. gadam par 51 tūkst. ha jeb 3% ir pieaugusi izmantotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība, sasniedzot 1885 tūkst. ha 2015. gadā. Nozīmīgas izmaiņas notiek lauku saimniecību struktūrā – pieaug to vidējais lielums, mainās saimniekošanas metodes, lauku saimniecības specializējās un turpina atrast savu vietu tirgū. Lauku saimniecību skaits ir samazinājies par 21% - no 105,7 tūkst. 2009. gadā līdz 83,6 tūkst. 2015. gadā, bet to vidējais lielums ir pieaudzis par 34% - no 25,9 ha 2009. gadā līdz 34,8 ha 2015. gadā.

Ir pieauguši saražotās lauksaimniecības produkcijas apjomi. Visstraujākais palielinājums ir vērojams vienai no nozīmīgākajām lauksaimniecības produkcijas ražošanas nozarēm – graudkopībai. 2015. gadā graudaugu sējumu platība salīdzinājumā ar 2009. gadu pieauga par 5%, taču palielinoties vidējai ražībai no 1 ha par 46%, 2015. gadā tika sasniegts graudu kopražas rekords – 3 milj. tonnu, kas ir 2,3 reizes vairāk nekā 2009. gadā.

Lopkopības nozarē ir vērojama stabilitāte – liellopu un cūku skaits pēdējo 7 gadu laikā ir bijis gandrīz nemainīgs, gaļas un olu ražošana 2015. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu pieauga par 3%, bet piena par 18%. Piena izslaukums no 1 slaucamās govys pieauga par 21% un 2015. gadā sasniedza 5905 kg gadā.

Pētījumā respondenti kā primārās jomas, kurās lauksaimniekiem būtu jāspecializējas, norāda piena un piena produktu ražošanu un gaļas un gaļas produktu ražošanu. 2016. gadā par 5% respondentu mazāk nekā pirms 7 gadiem uzskatīja, ka Latvijas lauksaimniecībai būtu jāspecializējas piena un piena produktu ražošanā, ko apliecina CSP lauku saimniecību struktūras apsekojuma dati - 2013.

gadā salīdzinājumā ar 2010. gadu par 4,5 tūkst. ir samazinājies lauku saimniecību skaits, kuras specializējās piena lopkopībā.

Kā kavējošo faktoru lauksaimniecības attīstībai Latvijā, varam minēt vidējo piena iepirkuma cenu kritumu pēdējo gadu laikā. Kaut arī 2015. gadā salīdzinājumā ar 2009. gadu piena iepirkuma cena bija par 17% augstāka un sasniedza 216,06 eiro par tonnu, tā atpalika no 2013. gadā sasniegtā līmeņa par 30% (2013. gadā – 305,30 eiro par tonnu).

Māra Rudzāte, LPKS „Baltijas ogu kompānija” pārstāve

Kā liecina „DNB Latvijas barometra” aptaujas dalībnieku viedoklis, sabiedrība uzskata, ka nozares attīstību virzītu lauksaimnieku pievēršanās pārstrādei. Šim viedoklim nepiekrītu. Šīs darbības sfēras ir ļoti atšķirīgas un prasa dziļas zināšanas. Arī vietējā tirgū redzami neveiksmīgi piemēri, kad audzētāji pievērsušies pārstrādei. Savukārt aptaujāto viedoklis par apvienošanos kooperatīvos ir atbalstāms. Pati, kā kavēkli nozares attīstībai saredzu darbaspēka trūkumu.

Neatbalstu arī respondentu viedokli par importa aizliegumu un boikotēšanu. Arī mūsu ražotāji ir starptautiska tirgus dalībnieki, un varam tirgot savu produkciju visā Eiropā, tāpēc aizliegt citu valstu ražotājiem tirgoties pie mums nebūtu pamata.

Linda Vecgaile, Latvijas Bankas ekonomiste

„DNB Latvijas barometrā” apkopotajā informācijā par respondentu viedokļiem saistībā ar lauksaimniecību Latvijā, uzmanību piesaistīja divi fakti. Pirmais ir respondentu viedoklis, ka lauksaimniekiem pašiem būtu jāpārstrādā sava produkcija gatavos produktos (52%), pašiem tā jātirgo (49%), kā arī jāstiprina kooperācija, jāpievienojas kooperatīviem (45%). Šī atbilde ir tik interesanta, jo tā atklāj pāris nianšes sabiedrības domāšanā. Pirmkārt, zinot šā brīža aktualitātes lauksaimniecības nozarē, proti, likstas saistībā ar piena iepirkuma cenu, nav grūti izspriest, no kurienes „aug kājas” secinājumam, ka, piemēram, lauksaimniekam pašam būtu jāpārstrādā sava produkcija gatavos produktos. Medijos virmo informācija, ka zemnieks subsidē piena pārstrādi, un, protams, pirmā intuitīvā doma, kas ienāk prātā, spriežot, kā šo problēmu atrisināt, ir ierosinājums lauksaimniekam pašam to pārstrādāt. Šāda atbilde savā ziņā ilustrē latvieša dzīvesveidu, kas ir tendēts uz kļūšanu par "cilvēku-orķestri" – pašam ražot, pašam pārdot, pašam rūpēties par lopu labturību, pašam pārzināt bioloģiju, veterināriju un lauksaimniecības inženierijas jaunākos *trendus*, būt zinošam saimniecības finanšu pratībā un pašam nodrošināt grāmatvedību, pašam remontēt saimniecību, pašam cīnīties par piešķirto ES fondu pārskatīšanu/palielināšanu, braucot uz Briseli un piedaloties piketos utt.

Šādu tendenci izturēšanās ziņā patiesībā varētu attiecināt uz daudzām darba jomām Latvijā, kas varētu būt skaidrojams ar mazas nācijas sindromu. Proti, lai efektīvi pastāvētu un nodrošinātu konkurētspēju, cilvēks ir savā ziņā spiests būt par ekspertu vairākās jomās, kamēr, piemēram, tajās valstīs, kur lauksaimniecība tiek pozicionēta kā efektīva nozare, raksturojošais elements ir tieši ārpakalpojumu izmantošana un kooperēšanās, nevis cenšanās visu paveikt pašam. Piemēram, Dānijā saimniekošanu ļoti efektīvizē kooperatīvu darbība. Tai ir vairāk nekā 150 gadus ilga pieredze kooperatīvu veidošanā. Citas valstis ar sekmīgu kooperāciju darbību un ārpakalpojumu izmantošanu ir Somija, Nīderlande, Zviedrija¹). Varbūt Latvijas gadījumā tieši jādomā, kā centralizēt dažādus ar lauksaimniecību saistītus pakalpojumus, kas varētu samazināt ražošanas izmaksas. Iespējams, ka respondentu atbilde, ka jāstiprina kooperācija, patiesībā ietver šo aspektu.

Otrs fakts, kas lika aizdomāties, kā arī piekrist, ir respondentu absolūtā vairākuma (97%) paustais uzskats, ka Latvijā ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība. Lai gan šobrīd atsevišķi lauksaimniecības sektori (piensaimniecība, cūkkopība) ir nonākuši grūtībās, ir vērts pacīnīties, lai pārvarētu krīzi, lai nezaudētu šo nozari un lai nodrošinātu iespēju atsākt peļņu nesošu darbību nākotnē. Latvijas lauksaimniecība ir salīdzinoši perspektīva nozare – gan tāpēc, ka ir gadiem krāta pieredze un latvietim ir attīstīts "lauksaimniecības nervs", gan tāpēc, ka Latvijas teritorijai ir laimējušies izdevīgi ģeogrāfiski apstākļi, auglīga zeme un saimniekošanai pateicīgi laikapstākļi. Turklāt ir daudz bioloģiski tīru lauksaimniecības platību un vēl jo vairāk – vēl neapgūtas apsaimniekojamās zemes platības, kas šobrīd pasaulē kļūst par arvien aktuālāku rūpalu. Piemēram,

¹ http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/2012/support-farmers-coop/fulltext_en.pdf

saskaņā ar Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) aprēķiniem šobrīd pasaulē ar graudiem apsētās platības ir aptuveni 11% (1,5 miljardi ha) no kopējās zemes platības (13,4 miljardi ha)². 11% izklausās maz, taču tie ir vairāk nekā trešdaļa (36%) no tās zemes platības, kas novērtēta kā piemērota lauksaimniecībai. Tātad atlikušas vien knapi divas trešdaļas teritorijas, uz kā kāpināt saražotās pārtikas apjomu. Kas vēl jo vairāk liek noskurināties - tiek prognozēts, ka 2050. gadā iedzīvotāju skaits pasaulē sasniegs 9 miljardus, kas pagērēs par 70% vairāk pārtikas. FAO aprēķinājis, ka vairāk nekā četras piektdaļas no šī potenciālā pārtikas pieprasījuma nāksies *izspiest* no esošajām lauksaimniecības teritorijām³.

Lai gan 2050. gads izklausās tālu un gribas domāt, ka tas jau uz mums vairs neattiecas, tomēr patiesībā tas ir vien pēc 34 gadiem. Zinot, cik ātri laiks skrien, šis laiks pienāks nemanot. Kas žēl, ka jau šā brīža ēdāju skaitam daudzas lauksaimniecības teritorijas pasaulē, jo sevišķi Ziemeļaustrumu Āfrika, Dienvidāzija, kā arī Rietumeiropa⁴, jau tagad raksturojamas kā noplicinātas (daudzu gadu gaitā intensīvas saimniekošanas rezultātā), ar samazinātu biodaudzveidību, apdraudētām ekosistēmām, kā arī ar piesārņotām ūdens sistēmām. Tas viss ietekmē klimatu, kā rezultātā gadalaiku gaisa temperatūras mainās, tas savukārt veicina dažādas problēmas, piemēram, kaitēkļu daudzuma pieaugumu un dažādas slimības, līdz ar ko jāizmanto vairāk ķīmikāliju, kas secīgi rada jaunas problēmas. Kopumā ir iespāids, ka pasaule riņķo pa arvien pieaugošu problēmu un izaicinājumu spirāli. Atgriežoties pie Latvijas, saskaņā ar Zemkopības ministrijas pasūtīto pētījumu "Lauksaimniecības zemes izmantošanas novērtējums Latvijā"⁵ Latvijā lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība ir aptuveni 2,3 milj. ha. No tiem apstrādāti tiek 1.56 milj. ha, un vairāk nekā 700 tūkst. ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes ir nekopta. Pētījumā secināts, ka aptuveni pusi no šīs nekoptās lauksaimniecībā izmantojamās platības varētu izmantot saimniekošanai. Kas vēl jo vairāk jauki, neizmantots potenciāls lauksaimniecības ražības palielināšanai ir zinātnes atklājumu sniegtās iespējas, kas ir kā kauss, no kura varētu smelt un smelt. Piemēram, globālā pozicionēšanas sistēma, kas ļauj krietni efektīvāk apsaimniekot apsētās platības. Tātad nozares attīstībai ir vēl daudz neizmantota potenciāla.

Tomēr ne jau tikai merkantilu iemeslu dēļ ir vērts papulēties, lai saglabātu lauksaimniecības nozari Latvijā arī nākotnē. Un arī pat ne estētisku iemeslu dēļ (lai gan ir tik jauki, dodoties atpūtas braucienā ārpus pilsētas, vērot idilliskas lauku ainavas, ko rotā raibas govīs, kas slinki laiskojas margrietīgu, sārtu magoņu un sanošu bišu ielenkumā). Lasot globālo organizāciju ziņojumus par degradētajām un piesārņotajām augsnēm un irigācijas sistēmām dažādās pasaules teritorijās un par to, kā augsnes un ekosistēmas kopumā apdraudējums turpināsies arī nākotnē, ir vērts saglabāt Latvijas lauksaimniecības nozari (un jo īpaši pacensties saglabāt to ilgtspējīgu un ekoloģiski tīru) arī tāpēc, lai kaut vai, tīri prozaiski spriežot, nākotnē nodrošinātu pašiem sev tīru un veselīgu ēdamo, kas audzēts pašu zemē, nevis importēts.

Anna Vītola-Helviga, Lauku atbalsta dienesta direktore

„DNB Latvijas barometra” rezultāti par lauksaimniecību ir ļoti interesanti. Priecē tas, ka lauksaimniecība kā nozare ir pamanīta, izprasta un novērtēta. Ir saskatītas tās problēmas, kas nozarei ir aktuālas.

Gandarījumu sniedz informācija, ka nepieciešams lauksaimniecību kā nozari arī turpmāk attīstīt (tā uzskata 97% respondentu), kā arī tas, ka pēdējo septiņu gadu laikā ir pieaudzis to cilvēku skaits, kas saskata nozarei nākotni. Tam pilnībā ir jāpiekrīt, jo arvien lauksaimniecībai ir izaugsmes perspektīva, ir pieejams ļoti liels ražošanas potenciāls. Par to liecina viens piemērs: pašlaik platību maksājumiem piesaka 1,67 miljonus hektāru, bet pēc Valsts zemes dienesta datiem Latvijā ir 2,3 miljoni hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Mums ir, kur augt un attīstīties. Pasaulē aizvien pieaug cilvēku skaits, pārtika vienmēr būs nepieciešama, savukārt Latvijai ir visas iespējas ražot pārtikas produktus.

Kaut arī piena nozare pašlaik piedzīvo ekonomiskas problēmas, aptaujātie cilvēki (71%) to arvien min kā jomu, kurā Latvijai jāspecializējas arī turpmāk. Iespējams, to nosaka tas, ka šī nozare jau vēsturiski ir ļoti atpazīstama un zināma Latvijā. Tirgū pieaug pieprasījums pēc bioloģiskiem

² <http://www.fao.org/docrep/005/y4252e/y4252e06.htm>

³ <http://www.fao.org/news/story/en/item/95153/icode/>

⁴ http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/newsroom/docs/systems-at-risk-table.pdf

⁵ http://www.lvm.lv/images/lvm/Petijumi_un_publicijas/Petijumi/Atskaite_zemes_janvaris_gala_2014_1.pdf

produktiem, tāpēc respondentu viedoklis (23%), ka Latvijai būtu jāspecializējas bioloģiskajā lauksaimniecībā, ir ļoti pareizs. Ja vērtējam kopumā tās jomas, kurās Latvijas lauksaimniekiem būtu jāspecializējas, tad jāsecina, ka ir nosauktas visas tās, kuras ir vadošās jomas arī līdz šim.

Pārsteidz, ka samazinās to respondentu skaits, kas uzskata, ka būtu jāstiprina kooperācija un jāpievienojas kooperatīviem. Ja 2009.gadā tā domāja 64% aptaujāto, tad šogad tikai 45% respondentu. Šis būtu jautājums, kuru būtu vērts papētīt sīkāk un saprast, kāpēc mainījies respondentu viedoklis. Mūsu pieredze liecina pretējo. Kooperatīvi esošajā tirgus situācijā ļoti palīdz lauksaimniekiem; it īpaši veiksmīgi darbs norit tad, ja kooperatīvam ir spēcīgs līderis.

Uzskati par kavējošiem faktoriem lauksaimniecības attīstībai Latvijā ir objektīvi. ES sankcijas un Krievijas pretsankcijas nozīmīgi ir samazinājušas vairāku nozaru izaugsmi, arī ārvalstu produktu imports par zemākām cenām un salīdzinoši mazais iekšējais tirgus ir faktori, kas mūsu lauksaimniekiem rada problēmas savas saražotās produkcijas noietam tirgū. Savukārt dati, kas liecina, ka divkāršojies ir to cilvēku skaits, kas būtu gatavi pirkt Latvijas ražojumus, vērtējami ļoti pozitīvi – esam sākuši novērtēt Latvijā tapušo produktu kvalitāti.

Respondenti precīzi ir pamanījuši, ka ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir mazāks, ja to salīdzina ar citām ES dalībvalstīm. Taču nevar piekrist viedoklim, ka Latvijas lauksaimnieki neprot apgūt pieejamo ES fondu finansējumu. Iepriekšējais 2007.-2013.gada plānošanas periods liecināja to, ka pieejamais finansējums lauksaimniecībai Latvijā tika apgūts pilnībā. Ja vērtējam ar ES fondu atbalstu sasniegto lauksaimniecībā, varam secināt, ka ir tapuši moderni lauksaimniecības uzņēmumi, radīti inovatīvi produkti un arvien vairāk tiek sakopti Latvijas lauki.

„DNB Latvijas barometra” Nr.90 aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1001 respondents
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (125 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 11.03.2016. līdz 22.03.2016.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas*	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2016.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0

REĢIONS

Rīga	33.1	32.7	32.7
Pierīga	18.2	18.1	18.1
Vidzeme	10.3	10.0	10.0
Kurzeme	12.6	12.8	12.8
Zemgale	12.1	12.1	12.1
Latgale	13.8	14.4	14.4

DZIMUMS

Vīrieši	43.2	47.8	47.8
Sievietes	56.8	52.2	52.2

TAUTĪBA

Latvieši	59.3	58.7	58.7
Citi	40.7	41.3	41.3

VECUMS

18 - 24 g.v.	10.7	10.3	10.3
25 - 34 g.v.	20.1	20.9	20.9
35 - 44 g.v.	17.7	18.9	18.9
45 - 54 g.v.	18.1	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	33.5	30.8	30.8

STATUSS

Strādājošie	63.4	65.1
Nestrādājošie	36.6	34.9

IZGLĪTĪBA

Pamatizglītība	9.3	9.4
Vidējā, vidējā profesionālā	62.4	62.6
Augstākā	28.3	28.0

PILSONĪBA

LR pilsoņi	86.7	86.9
Respondenti bez LR pilsonības	13.3	13.1

*Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„DNB Latvijas barometra” Nr.90 aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – LAUKSAIMNIECĪBA

L1. Vai, Jūsaprāt, Latvijā ir nepieciešams attīstīt tādu tautsaimniecības nozari kā lauksaimniecība?

Jā, noteikti	1
Drīzāk jā	2
Drīzāk nē	3
Noteikti nē	4
Grūti pateikt/NA	8

L2. Kā Jūs domājat, vai lauksaimniecībai Latvijā ir nākotne?

Noteikti ir	1
Drīzāk ir	2
Drīzāk nav	3
Noteikti nav	4
Grūti pateikt/NA	8

L3. Ko Jūs personiski būtu gatavs/-a darīt, lai palīdzētu attīstīt lauksaimniecību Latvijā?

(Izsniegt kartīti L3! Atzīmēt visus iespējamās atbilžu variantus!)

Pirkt Latvijas ražojumus, pat ja tie ir dārgāki nekā importa	1
Maksāt lielākus nodokļus, lai subsidētu lauksaimniekus	2
Iesaistīties protesta akcijās Latvijā (t.sk. piketos pie Saeimas)	3
Doties protestēt uz Briseli	4
Boikotēt importa produkciju	5
Pats/-i uzsākt lauksaimniecības produkcijas audzēšanu	6
Cits	7
Neko no minētā	8
Grūti pateikt/NA	98

L4. Kurās 3 jomās, pēc Jūsu domām, Latvijas lauksaimniekiem ir jāspecializējas?

(Izsniegt kartīti L4! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Piena un piena produktu ražošanā	1
Gaļas un gaļas produktu ražošanā	2
Graudaugu, pākšaugu, eļļas augu un to produktu ražošanā	3
Augļu un dārzeņu audzēšanā, izstrādājumu ražošanā	4
Zivkopībā, zivju izstrādājumu ražošanā	5
Lauku tūrismā	6
Bioloģiskajā lauksaimniecībā	7
Netradicionālajā lauksaimniecībā (piemēram, liellogu dzērveņu, augstkrūmu melleņu, ārstniecības augu audzēšanā, strausu, lamu audzēšanā)	8
Cits	9
Grūti pateikt/NA	98

L5. Lūdzu, atzīmējiet 3 lietas, kas, Jūsaprāt, lauksaimniekiem pirmām kārtām būtu jādara, lai Latvijā attīstītos lauksaimniecības nozare!

(Izsniegt kartīti L5! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

Jāstiprina kooperācija, jāpievienojas kooperatīviem	1
Pašiem jāpārstrādā sava produkcija gatavos produktos	2
Pašiem jātirgo sava produkcija	3
Vairāk jāinvestē tehnoloģiju attīstībā, iekārtās	4
Pašiem jāmeklē eksporta iespējas	5
Jāsamazina lauksaimniecības produkcijas ražošanas izmaksas	6
Cits	7
Grūti pateikt/NA	98

L6. Kas, Jūsaprāt, visvairāk traucē lauksaimniecības attīstībai Latvijā?

(Izsniegt kartīti L6! Atzīmēt līdz 3 atbilžu variantiem!)

ES sankcijas un Krievijas pretsankcijas	1
Pārāk mazs Latvijas iekšējais tirgus	2
Ārvalstu produktu imports par zemākām cenām	3
Nepārdomāti likumi, normatīvie akti	4
Nepiemēroti klimatiskie apstākļi	5
Pārāk mazs Eiropas Savienības atbalsts	6
Pārāk mazs Latvijas valsts atbalsts	7
Pārāk maza noieta tirgu dažādība	8
Pārāk zema lauksaimniecības produkcijas ražošanas efektivitāte	9
Produkcijas pārstrādātāju attieksme	10
Tirgotāju attieksme	11
Cits	12
Nekas netraucē	13
Grūti pateikt/NA	98

L7. Kuri no šiem apgalvojumiem atbilst Jūsu uzskatiem par ES atbalstu Latvijas lauksaimniekiem?

(Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir pietiekams	1
Latvijas lauksaimnieki nepietiekami labi prot apgūt ES fondus	2
ES atbalsta sadalīšanas principi starp apakšnozarēm un lauksaimniekiem ir nepareizi	3
ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir netaisnīgs, salīdzinot ar „vecajām” ES dalībvalstīm	4
ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir zems, bet vēl zemāks ir valsts atbalsts	5
ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir sagādājis gan vilšanos, gan prieku	6
ES atbalsts Latvijas lauksaimniekiem ir sagādājis tikai vilšanos	7
Nepiekrītu nevienam no šiem apgalvojumiem	8
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Anita Irbīte

DNB bankas Korporatīvās komunikācijas vadītāja

Tālrunis: 26372678

e-pasts: anita.irbite@dnb.lv